

LEHOIAREN ADATSAREN ABENTURA

ARTHUR CONAN DOYLE

BOOKTEGI

Guztion liburuak, guztiontzat

booktegi.eus

ARTHUR CONAN DOYLE

Lehoiaren adatsaren abentura

Itzulpena:

Uxue Perez

Zuzenketa:

Sara Valiente

Maketazioa:

Miren Bacigalupe

Harritzekoa da, nire ibilbide profesional luzean aurkeztu zaizkidan arazo guztien artean arrarorena nire erretiroa hartu ondoren etorri izana, eta, nolabait esateko, nire atearen aurrean aurkeztu izana. Nire Sussexko etxera erretiratu ondoren gertatu zen, naturaren bizimodu lasaian murgilduta, hain maiz desiratu nuena Londreseko iluntasunean igarotako urte luzeetan. Nire bizitzako garai hartan, Watson maitea ia ez nuen ikusten. Noizbehinka asteburu batez etortzen zen bisitan, eta hori zen berarekin izaten nuen harreman ia bakarra. Horregatik, nik neuk kontatu behar ditut gertakariak. Hara! nirekin egon izan balitz, zenbat probetxu aterako zion halako gertaera harrigarri bati, eta nik zailtasun guztien gainetik lortutako azken garaipenari! Hala ere, gauzak dauden bezala, neuk kontatu behar dut istorioa, nire modu xumean, urratsez urrats azalduz nire aurrean zegoen bide zail hartako urrats bakoitza, Lehoiaren adatsaren misterioaren bila nembilela.

Nire etxea Downs-eko hegoaldeko hegalean dago, eta bertatik Kanalaren ikuspegi zabala nagusitzen da. Puntu honetan, kostaldea erabat kareharrizko labarrez osatua da, eta beherantz jaisteko bide bakarra dago: luzea, bihurtunetsua, aldapatsua eta labainkorra. Bidearen behean, itsasgora betean ere, ehun bat metroko harri eta hondarrezko eremua hedatzen da. Hemen eta han, ordea, badira bihurtunak eta sakonuneak, itsasaldi bakoitzean berriro betetzen diren igerileku eder-ederrak sortzen dituztenak. Hondartza zoragarri honek hainbat miliatan luzatzen da alde bietara, salbuespen bakarra puntu batean dagoelarik: han, Fulworth-eko badia txikiak eta herrixkak eten egiten dute lerroa.

Nire etxea bakartia da. Ni, nire etxezain zaharra eta nire erleak baino ez gara finka osoan. Kilometro erdi ingurura, ordea, Harold Stackhursten irakasle ezaguna dago, The Gables; nahiko handia da, eta han hogeita bat gazte ari dira hainbat lanbidetarako prestatzen, irakasle batzuekin. Stackhurst bera, bere garaian, arrauneko 'Blue' ezaguna izan zen, eta jakintsu bikaina ere bai alderdi guztietan. Kostaldera iritsi nintzenetik, bera eta biok beti izan ginen lagun onak; eta bera zen nirekin halako konfiantza zuen gizon bakarra, non arratsaldeetan elkar bisita genezakeen gonbidapenik gabe.

1907ko uztailaren amaiera aldera, ekaitz bortitza izan zen; haizeak kanalaren barrena jotzen zuen, olatuak labarren oinetara pilatuz, eta itsasaldiaren bira-unean aintzira moduko bat utziz. Aipatzen dudan goiz hartan, haizea baretu zen, eta natura osoa berrituta eta fresko ageri zen. Egun atsegina hartan ezinezkoa zen lan egitea; gosaldia aurretik paseo bat egitera atera nintzen, aire bikainaz gozatzeko. Labarraren ertzetik zihuan bidezidorra hartu nuen, hondartzara jaisten zen aldapa bateraino. Paseoan nembilela atzetik oihartzun bat entzun nuen, Harold Stackhurst zen eskua irribarretsu astintzen.

“Zein goiz ederra, Holmes jauna! Pentsatzen nuen kanpoan ikusiko zintudala.”

“Bada, igeri egitera zoazela dirudi”

“Zure ohiko tranpetan berriro ere,” barre egin zuen, poltsa ukitzen zuen bitartean. “Bai. McPherson goiz hasi da, eta uste dut han aurkituko dudala”

Fitzroy McPherson zientziako maisua zen, gazte zuzen eta adimentsu bat, baina bihotzeko arazoez hankaz gora jarri zuten bere bizitza, errumatismo-sukarraren ondorioz. Hala ere, atleta naturala zen, eta bereziki nabarmentzen zen bihotza gehiegi nekatzen ez zuten jokoetan. Udan zein neguan igeri egiten zuen, eta ni neu ere igerilari naizen heinean, sarritan berarekin batu izan naiz.

Une horretan, gizona ikusi genuen. Bere burua ageri zen labarren ertzetik, bidexka amaitzen den tokian. Ondoren, bere gorputz osoa azaldu zen gailurrean, edari hartutako gizonezko baten moduan kulunka. Hurrengo segundoan, eskuak altxatu eta, izugarritzko oihua eman zuen. Stackhurst eta ni aurrera korrika egin genuen—baliteke berrogeita hamar bat yarda inguru izan izatea—eta bizkarrez gora jarri genuen. Argi zegoen hiltzen ari zela. Begiek hutsik eta glaseatuak zeuden, eta aurpegiko kolorazio ilunak bestelako ezer esan zezakeenik ez zuten. Bizitzaren distira bat agertu zen bere aurpegian segundo batez, eta bi edo hiru hitz atera zituen, alerta keinu batekin. Hitzak nahasiak eta ulertezinak ziren, baina niretzat azkena—bere ezpainetatik oihuka ateratakoa—“lehoiaren adatsa” izan zen. Erabat zentzurik gabekoa eta ulertezina zen, baina ez nuen hitz horiek beste modu batean ulertu zezaketarik. Ondoren, erdi altxatu zen lurretik, besoak airean altxatu eta alboan aurpegian erori zen. Hilda zegoen.

Nire laguna izugarri beldurtuta gelditu zen, baina ni, imajina daitekeen bezala, sentsazio guztiak adi-adian nituen. Eta behar nuen, izan ere, laster argi geratu zen bitxikeria paregabe baten aurrean geundela. Gizona Burberry kanpoko jantzia bakarrik zeraman, galtzak eta oinetako kanbaxeko pare bat, kordarik gabe. Erori ahala, bere Burberry-a—sorbaldean gainetik botata zeraman—erori zitzaion, bere torsoa agerian utziz. Harrituta begiratu genion. Bere bizkarra lerro gorri ilunez estalita zegoen, lauso hariz egindako azote batek gogor jo izan balu bezala. Punizio hori emateko erabili zuten tresna argi eta malgua zen, lerro luze gorriak bere sorbalda eta saihasen inguruan biraka zeudelako. Odola bere kokotsetik beheara isurtzen ari zen, mina jasanez beheko ezpainaz koska egin baitzuen. Bere aurpegia tentsioa eta deformazioa erakusten zuen, min horren izugarrikeria nolakoa zen argi adieraziz.

Ni belaunetan nengoen eta Stackhurst gorputzaren ondoan zegoen bitartean, itzal bat gure gainean pasa zen, eta ikusi genuen Ian Murdoch gure ondoan zegoela. Murdoch ikastetxeko matematika maisua zen, gizon altua, argala eta ile iluna, hain isil eta urruna ezen inorekin mintzatzen. Dirudienez, erro irrazionalen eta sekzio konikoen mundu abstraktu batean bizi zen, eta bizitza arruntarekin oso lotura gutxi zuen. Ikasleek bitxikeria gisa ikusten zuten, eta beraiantzat barregarri izan zitekeen, baina gizonean odol bitxi eta arraro bat zegoen, ez bakarrik begi beltz eta aurpegi ilunean ikusten zena, baita bat-bateko haserre oldarkorretan ere, soilik basatia bezala deskriba zitekeena. Behin, McPherson txakur batek gogaitu egin zuen, txakurra hartu eta kristalezko leihotik bota zuen. Hori zen gure ondoan agertu berri zen gizon bitxia eta konplexua. Dirudienez, aurrean zuen ikuspegia benetan harritu egin zuen.

“Gizagaixo gizajoa! Gizagaixoa! Zer egin dezaket? Nola lagundu dezaket?”

“Berarekin egon zinen? Esan diezagukezu zer gertatu den?”

“Ez, ez; gaur goizean berandu iritsi naiz. Ez naiz hondartzan egon batere. The Gables-etik zuzenean etorri naiz. Zer egin dezaket?”

“Zoaz berehala Fulworth-eko polizia-etxera. Jakinarazi gertatutakoa lehenbailehen.”

Hitzik esan gabe, ziztu bizian alde egin zuen, eta nik neuk hartu nuen egoeraren ardura; bitartean, Stackhurst, tragedia honek txundituta, gorpuaren ondoan geratu zen. Nire lehen lana, jakina, hondartzan nor zegoen ohartzea izan zen. Bidearen goialdetik hondartza osoaren zabalera ikusten nuen, eta erabat hutsik zegoen; salbuespen bakarra urrutian, Fulworth-eko herrirantz zihoazen bi edo hiru itzal ilun ziren. Hori egiaztatu ondoren, patxadaz jaitsi nintzen bidetik behera. Lurra buztin edo margel bigunez eta kareharriz nahastuta zegoen, eta han-hemenka oinatz berak antzematen nituen, bai gora bai behera egindakoak. Goiz hartan, inor ez zen hondartzara jaitsi bide horretatik. Leku batean, esku ireki baten aztarna ikusi nuen, hatzak maldarantz begira zituela. Horrek esan nahi zuen gizagaixo McPherson igotzen ari zela erori zela. Sakonune biribilak ere baziren, eta horrek adierazten zuen behin baino gehiagotan belaunikoz erori zela. Bidearen behealdean mareak atzera egitean utzitako urmael handia zegoen. Haren alboan, McPhersonnek arropa kendu zuen, han baitzegoen bere eskuoihala harri baten gainean. Tolestuta eta lehor zegoen; beraz, ematen zuen, azken finean, ez zela uretan sartu. Behin edo bitan, harri txikiz estalitako lur gogorrean arakatzen nenbilela, hondar zatitxo batzuk aurkitu nituen, non haren mihisezko zapataren aztarna eta baita oinutsik utzitako aztarna ere ikus zitezkeen. Azken horrek frogatzen zuen bainatzeko guztia prest zuela, nahiz eta eskuoihalak adierazi benetan ez zela uretan sartu.

Eta hemen zegoen arazoa argi eta garbi zehaztuta: inoiz aurrez aurre izan dudak bezain bitxia. Gizona ez zen hondartzan egon gehienez ordu laurdena baino gehiago. Stackhurstek The Gables-etik jarraitu zion; beraz, horretan ez zegoen zalantzarik. Bainatzera joan zen eta arropak kendu zituen, oinutsik utzitako aztarnek erakusten zuten bezala. Orduan, bat-batean, arropak presaka berriro jantzi zituen (nahasita eta lotu gabe) eta bainatu gabe itzuli zen, edo behintzat lehortu gabe. Bere aldatzearen arrazoa izan zen modu basati eta gizagabeen zigortu zutela: hainbeste sufritu zuen, non ezpaina hozkatu baitzuen, eta azkenean arrastaka joan eta hiltzeko adina indar besterik ez zitzaion geratu. Nor zen ekintza basati hori egin zuena? Egia da, labarren oinarrian bazirela zulo eta kobazulo txiki batzuk, baina eguzki baxuak zuzenean argitzen zituen, eta ez zegoen ezkutatzeko lekurik. Bestalde, hondartzan urrutian zeuden irudi haiek ere bazeuden. Baina urrutiegi ziruditen delituarekin zerikusirik izateko, eta McPhersonnek bainatzeko asmoa zuen urmael zabalak bere eta haien artean zegoen. Itsasoan, bi edo hiru arrantza-ontzi zeuden ez oso urrun. Haien barrualdea lasaitasunez aztertu ahal izango genituen. Ikerketarako hainbat bide zeuden, baina bat ere ez zen helmuga argi batera eramaten zuena.

Azkenik gorpura itzuli nintzenez, jende talde txiki bat, harrituta, haren inguruan bildua zegoela ikusi nuen. Stackhurst, jakina, oraindik han zegoen, eta Ian Murdoch oraintxe iritsi zen Andersonen laguntzarekin, herriko udaltzaingoarekin. Gizon handia zen, bibote gorriskakoa, Sussexeko mota geldo eta sendo horretakoa, kanpoalde astun eta isil baten azpian zentzu on handia gordetzen duen mota horretakoa. Dena entzun zuen, guk esandako guztiaren gaineko oharra egin zituen, eta, azkenik, alde batera eraman ninduen.

“Zure aholkua gustura hartuko nuke, Holmes jauna. Hau gauza handiegia da niretzat, eta Lewesetik entzungo ditut oihukak gaizki jokatzeko badut.”

Berehala nagusi hurbilena eta medikua deitzeko aholkatu nion; halaber, ezer ez mugitzea eta ahalik eta oinatz berri gutxien uztea, haiek iritsi arte. Bitartean, hildakoaren poltsikoak miatu nituen. Han zeuden bere zapia, labana handi bat eta txartel-zorro txiki tolesgarria. Azken honetatik paper zati bat irteten zen; hura zabaldu eta konstabulariari eman nion. Han honela idatzita zegoen, emakumezko esku zalantzati eta trakets batean: “Han izango naiz, ziur egon zaitezke. — Maudie.” Maite harreman baten itxura zuen, hitzordu sekretu batena, nahiz eta noiz etan ez ziren argi geratzen. Udaltzaingoak berriro jarri zuen txartel-zorroan, eta gainerako gauzeekin batera Burberry berokiaren poltsikoetara itzuli zituen. Orduan, beste ezer bururatzen ez zitzaigunez, nire etxera joan nintzen gosaltzera, lehenago labarren oinarria ondo arakatzea antolatuta utzita.

Ordu bat edo bi barru Stackhurst etorri zitzaidan, gorpua The Gables-era eraman zutela esatera, han egingo baitzen epaiketa-ikerketak. Albiste serio eta zehatz batzuk ekarri zituen berarekin. Espero nuen bezala, ez zen ezer aurkitu labararen azpiko kobazulo txikietan; baina McPhersonen mahai-gaineko paperak aztertu zituen, eta haietako batzuek Fulworth-eko Maud Bellamy andereño jakin batekin izandako harreman estua erakusten zuten. Horrela, oharra idatzi zuenaren nortasuna ezarri genuen.

“Poliziak gutunak ditu,” azaldu zuen. “Ezin izan ditut ekarri. Baina ez dago zalantzarik maitasun harreman serio bat zela. Hala ere, ez dut arrazoirik ikusten gertaera ikaragarri harekin lotzeko, salbu eta, noski, emakumearekin hitzordua izan baldin bazuen.”

“Baina zaila da sinestea denok erabiltzen zenuten bainu-leku batean izango zela hitzordua,” ohartarazi nuen.

“Zori hutsa da,” esan zuen hark, “McPhersonen ondoan ikasleetako batzuk ez egotea.”

“Zori hutsa zen?”

Stackhurstek bekainak zimurtu zituen, pentsakor.

“Ian Murdochek atxiki zituen,” esan zuen. “Gosaldu aurretik nolabaiteko erakustaldi aljebraikoa egin behar izan zuen temati. Gizagaixoa, oso kexu eta hondatua dago gertatutako guztiagatik.”

“Eta, hala ere, ulertzen dudanez, ez ziren lagunak.”

“Garai batean ez. Baina urtebete edo gehiagoz Murdoch McPhersonentzat pertsona gertukoena izan da. Berez ez da oso izaera atseginekoa.”

“Hala ulertzen dut. Gogoratzen dut behin txakur baten tratu txarreatatik izandako liskar bat aipatu zenidala.”

“Hori ondo konpondu zen.”

“Baina, agian, samin edo mendeku kutsuren bat utzi zuen.”

“Ez, ez, ziur nago benetako lagunak zirela.”

“Bada, orduan neska horren kontua aztertu beharko dugu. Ezagutzen duzu?”

“Denek ezagutzen dute. Inguruko edertasuna da —benetako edertasuna, Holmes, edonon arreta erakarriko lukeena. Banekien McPherson berarekin liluratuta zegoela, baina ez nuen uste gutun horiek adierazten duten punturaino iritsi zenik.”

“Baina nor da bera?”

“Fulworth-eko itsasontziak eta bainu-kabinak dituen Tom Bellamy zaharraren alaba da. Hasieran arrantzalea zen, baina orain nolabaiteko ondasuna duen gizona da. Berak eta bere seme William-ek daramate negozioa.”

“Fulworth-era oinez joango gara haiek ikustera?”

“Zein aitzakiarekin?”

“Hara, erraz aurkituko dugu aitzakia bat. Azken finean, gizagaixo honek ez zuen bere burua halako modu izugarrian zauritu. Esku gizatiar bat egon zen zartailu haren kirtenean, baldin eta benetan zartailu batek eragin bazituen zauriak. Leku bakarti honetan zituen ezagunak, zalantzarik gabe, oso gutxi izango ziren. Azter dezagun kontua norabide guztietatik, eta ia ziur nago motiboa aurkituko dugula; eta horrek, bere aldetik, errudunarengana eramango gaitu.”

Ezkaizpenez betetako txilar-usaineko muinoak zeharkatzea ibilaldi atsegina izango zen, baldin eta ikusi genuen tragediak gure gogoak pozoitu ez balitu. Fulworth herria badia inguratuz erdi-erdiko kurban kokatutako sakonune batean dago. Herrixka zaharraren atzean, lur goranzkoan, etxe moderno batzuk eraiki dituzte. Haietako batera gidatu ninduen Stackhurstek.

“Hori da The Haven, Bellamyk deitzen zion bezala. Izkina-dorrea eta arbel teilatua dituen etxea. Ezer gutxi ez zuen gizon batentzat gaizki ez, nahiz eta— Ene Jainkoa, begira horri!”

The Haven-eko lorategiko atea ireki zen eta gizon bat atera zen. Ez zegoen zalantzarik figura altu, aingerutar itxura desordenatuko hari buruz. Ian Murdoch zen, matematikaria. Une bat geroago, errepidean aurrez aurre topo egin genuen.

“Kaixo!” esan zuen Stackhurstek.

Gizonak buruarekin keinua egin zuen, bere begi ilun bitxietatik albo batera begirada bat bota zigun, eta pasatzen jarraitu nahi izan zuen, baina bere nagusiak gelditu egin zuen.

“Zer egiten ari zinen han?” galdetu zuen.

Murdoch-en aurpegia haserrez gorritu zen. “Zure menpekoea naiz, jauna, zure teilatupean. Ez dakit nire ekintza pribatuen konturik eman behar dizudan.”

Stackhursten nerbioak azal-azalean zeuden jada, jasandako guztiaren ondoren. Bestela, agian, itxaron egingo zuen.

Oraingoan, ordea, erabat galdu zuen pazientzia. “Egoera honetan, zure erantzuna erabateko zakarkeria da, Murdoch jauna.”

“Zure galdera bera ere, agian, kategoria berean sar liteke.”

“Hau ez da zure diziplinarik gabeko jokabidea jasan behar dudan lehen aldia. Eta azkena izango da, zalantzarik gabe. Mesedez, zure etorkizunerako antolaketa berriak egin itzazu ahalik eta azkarren.”

“Asmoa nuen hala egitea. Gaur galdu dut The Gables bizigarri egiten zuen pertsona bakarra.”

Bideari jarraitu zion, urrunduz, eta Stackhurst, begirada haserrearekin, hari begira geratu zen, begiak zorrotz finkatuta. “Ez al da gizon jasanezina, ezin onartzekoa?” oihu egin zuen.

Nire buruan indar handiz finkatu zen gauza bakarra zen Ian Murdoch jauna krimenaren lekutik ihes egiteko lehen aukera baliatzen ari zela. Susmoa, lauso eta zehazgabea oraindik, pixkanaka forma hartzen hasia zen nire gogoan. Agian Bellamy familirako bisitak argi gehiago emango zuen gaiaren inguruan. Stackhurstek bere burua kontrolpean hartu zuen, eta etxerantz abiatu ginen.

Bellamy jauna adin ertaineko gizona zen, bizar gorri sutsua zuena. Oso haserre zegoela zirudien, eta bere aurpegia bere ilea bezain gorri bihurtu zen laster.

“Ez, jauna, ez dut xehetasunik jakin nahi. Nire semea hemen (aurpegi ilun eta zakarreko gazte indartsu bat seinalatuz) nirekin bat dator McPherson jaunak Maudekin izan dituen jarrerak iraingarriak izan direla esatean.” “Bai, jauna, ‘ezkontza’ hitza ez zen inoiz aipatu, baina gutunak eta hitzorduak egon ziren, eta gure oniritzirik jaso ez zuen askoz gauza gehiago ere bai.” “Bere amak ez du bizirik, eta gu gara haren tutore bakarrak. Guk erabakita dugu”

Baina hitzak ahoan gelditu zitzaizkion, andre gaztea agertu zenean. Ez zegoen zalantzarik munduko edozein batzarretan ere distira egingo zuela. Nork imajina zezakeen halako lore bikain bat halako sustraietatik eta halako giroan haziko zenik? Emakumeak gutxitan izan dira niretzat erakargarri, nire buruak beti bihotza nagusitu baitu, baina ezin nuen haren aurpegi garbi eta ezin hobeto zizelkatua ikusi, konturatu gabe gazte bakoitzak haren bidean zauririk gabe igaroko ez zela. Halakoa zen atea ireki eta orain Harold Stackhursten aurrean, begi-zabal eta tentsioz beterik, zutik geratu zen neska.

“Badakit Fitzroy hilda dagoela jada,” esan zuen. “Ez izan beldurrik xehetasunez esateko.”

“Zure beste jaun honek eman digu albistea,” azaldu zuen aitak.

“Ez dago arrazoirik nire arreba kontu honetan nahasteko,” marmar egin zuen anaia gazteenak.

Arrebak begirada zorrotz eta haserretu bat bota zion. “Hau nire kontua da, William. Mesedez, utz nazazu nire erara kudeatzen. Dirudenez, delitu bat gertatu da. Hilda dagoenari laguntzeko erruduna nor den argitzen lagun badezaket, egin dezakedan gutxiena da.”

Nire lagunaren azalpen laburra entzun zuen, arreba lasai baina irmoz, eta horrek erakutsi zidan izaera sendoa zuela, bere edertasun handiaz gain. Maud Bellamy beti gogoratuko dut emakume oso eta aparteko gisa. Badirudi jada nire aurpegia ezagutzen zuela, amaieran niregana zuzendu baitzen.

“Eraman itzazu justiziaren aurrera, Holmes jauna. Nire sinpatia eta laguntza izango duzu, edozein izanda ere errudunak.” Niri iruditu zitzaidan bere aitari eta anaiari desafioz begiratu ziela hitz horiek esatean.

“Eskerrik asko,” esan nuen. “Emakume baten sena asko estimatzen dut halako kontuetan. ‘Haiek’ hitza erabili duzu. Uste duzu bat baino gehiago inplikaturik zegoela?”

“McPherson jauna ondo ezagutzen nuen, gizon ausarta eta indartsua zela jakiteko. Halako basakeria ezingo zion pertsona bakar batek egin.”

“Hitz bakar bat zurekin izan nezake?”

“Esaten dizut, Maud, ez nahasteko kontu honetan,” oihu egin zuen aitak haserre.

Niri begira geratu zen, laguntza eske. “Zer egin dezaket?”

“Mundu osoak laster jakingo ditu gertakariak, beraz ez dago kalterik hemen bertan aztertzen badugu,” esan nuen. “Nahiago nuke pribatutasunean aritzea, baina zure aitak ez badu uzten, berak ere eztabaidan parte hartu beharko du.” Orduan hildakoaren poltsikoan aurkitutako oharraz hitz egin nuen. “Ziur epaiketan aurkeztuko dela. Esango al zenidake horri buruz argitzen lagun dezakezun zerbait?”

“Ez dut misterioarako arrazoirik ikusten,” erantzun zuen. “Ezkongaiak ginen, eta sekretuan gordetzen genuen Fitzroyren osaba oso zaharra eta hilzorian omen zegoelako, eta hark oinordekotzatik kendu zezakeelako bere nahien kontra ezkonduz gero. Ez zegoen beste arrazoirik.”

“Esan zenezaketen,” marmar egin zuen Bellamy jaunak.

“Esango nizuen, aita, inoiz enpatia erakutsi izan bazenidate.”

“Nire alaba bere mailatik kanpoko gizonekin ibiltzearen aurka nago.”

“Zure aurreiritziek eragotzi ziguten zuei esatea. Eta hitzordu honi dagokionez”, paper zimurtu bat atera zuen, “honetaz erantzuteko zen.”

“Maitea: asteartean, ilunabar ostean, hondartzako leku zaharrean. Hori da ihes egin dezakedan une bakarra. — F. M.”

“Asteartea gaur zen, eta gaur gauean topatzeko asmoa nuen.”

Papera biratu nuen. “Hau ez da postaz iritsi. Nola lortu duzu?”

“Nahiago nuke galdera horri ez erantzun. Ez du zerikusirik ari zaren ikerketarekin.” “Baina horri lotuta dagoen edozer gauza libreki erantzungo dut.”

Bere hitza bete zuen, baina ez zegoen gure ikerketarako lagungarri zen ezer. Ez zuen uste bere senargaiak etsai ezkaturik zuenik, baina onartu zuen hainbat miresle sutsuk izan zituela.

Galde egin nion:

“Ian Murdoch jauna haietako bat izan zen?”

Gorritu egin zen eta nahasia zirudien.

“Garai batean hala zela uste nuen. Baina dena aldatu zen Fitzroyrekin eta nirekin zuen harremana ulertu zuenean.”

Berriz ere, gizon bitxi haren inguruko itzalak forma zehatzagoa hartzen zuela iruditu zitzaidan. Bere aurrekariak aztertu behar ziren. Bere gelak isilpean miatu behar ziren. Stackhurst laguntzaile prestua zen, bere baitan ere susmoak sortzen hasiak baitziren. The Haven-eko bisitatik itzuli ginen, korapilatutako haril haren mutur libreetako bat gure eskuetan zegoelako itxaropenarekin.

Aste bat igaro zen. Epaiketa-ikerketa ez zen argigarria izan eta atzeratu egin zen froga gehiago biltzeko. Stackhurstek bere menpekoari buruzko galdeketa zuhurra egin zuen, eta bere gelan azaleko miaketa bat ere egin zen, baina emaitzarik gabe. Nik neuk, bitartean, dena berriz

aztertu nuen, bai fisikoki bai mentalki, baina ondorio berririk gabe. Nire kronika guztietan irakurleak ez du aurkituko nire gaitasunen mugaraino eramanez ninduen kasurik. Nire irudimenak ere ez zuen misterio honen irtenbiderik asmatzen. Eta orduan gertatu zen txakurraren pasarte.

Nire etxeko zaintzaile zaharrak izan zuen horren berri lehenik.

“Tristea benetan, jauna, McPherson jaunaren txakurrarena,” esan zidan arratsalde batean.

“Zer da McPherson jaunaren txakurrarekin?”

“Hilda, jauna. Bere nagusiaren doluz hil da.”

“Nork esan dizu hori?”

“Denek horretaz hitz egiten dute. Oso gaizki hartu zuen, eta astebetetz ez du ezer jan. Gaur, ordea, The Gables-eko bi jaun gaztek hilda aurkitu dute—hondartzan, jauna, bere nagusia hil zen toki berean.”

“Toki berean.” Hitz horiek argi nabarmendu ziren nire memorian. Zerbait lausoki garrantzitsua zela sumatzen hasi nintzen. Txakurra hiltzea naturala zen—baina “toki berean”! Zergatik izango zen hondartza bakarti hori haren heriotzarako leku? Posible al zen bera ere sakrifikatua izatea?. Bai, pertzepzioa lausoa zen, baina jada zerbait ari zen nire buruan sortzen. Minutu gutxiren buruan bidean nintzen The Gablesera, eta han Stackhurst aurkitu nuen bere ikasgela pribatuan. Nire eskariari erantzunez, Sudbury eta Blount bidaltzeko agindu zuen, txakurra aurkitu zuten bi ikasleak.

“Bai, putzuaren ertzean bertan zegoen etzanda,” esan zuen haietako batek. “Bere nagusi hildakoaren arrastoari jarraitu behar izan zion.”

Aretoan zegoen alfombra gainean etzanda ikusi nuen animalia txiki leiala, Airedale terrier bat. Gorputza gogor eta zurrun zegoen, begiak irtenak, eta gorputz-adarrak bihurrituak. Minaren aztarna zegoen bere lerro guztietan. The Gablesetik behera jo nuen bainu-putzuraino. Eguzkia sartua zen jada, eta labar handiaren itzala beltz-beltz erortzen zen uraren gainean; urak, berriz, berun-orri baten moduan distira ahula egiten zuen. Lekua hutsik zegoen, eta ez zen bizitzaren arrastorik, buruen gainetik biraka eta oihuka zebiltzan itsas hegazti pare batena izan ezik. Argi ahultzen ari zen hartan, ozta-ozta antzeman nezakeen txakur txikiaren arrastoa hondarrean, bere nagusiaren eskuoihala utzita zegoen harkaitzaren inguruan. Denbora luzez egon nintzen pentsamendu sakonetan murgilduta, inguruko itzalak gero eta ilunago bihurtzen ziren bitartean. Nire burua pentsamendu lasterrez bete zegoen. Ezagutzen duzu amesgaizto batean egotearen sentazioa: badakizu bilatzen ari zaren zerbait oso garrantzitsua badagoela, badakizu hor dagoela, baina beti ihes egiten dizu, eskura izan arren. Halaxe sentitu nintzen arratsalde hartan, heriotzaren leku hartan bakarrik nengoela. Azkenean, buelta eman eta etxerantz abiatu nintzen poliki-poliki.

Bidearen goialdera iritsi berria nintzela etorri zitzaidan burura. Tximista baten moduan, hain gogotsu eta alferrik bilatu nuen hura gogoratu nuen. Jakingo duzu, edo bestela Watsonek alferrik idatzi du, nik jakintza bitxi eta arraro ugariren biltegi zabala dudala, inolako sistema zientifikorik gabe antolatua, baina nire lanaren beharretarako oso baliagarria dena. Nire burua trasteleku bete baten antzekoa da, mota guztietako paketeak barruan pilatuta dituena — hainbeste, non bertan zer dagoen lausoki besterik ez dudan antzematen. Banekien bazela zerbait auzi honekin lotura izan zezakeena. Oraindik lausoa zen, baina behintzat banekien nola argitu nezakeen. Izugarria zen, sinesgaitza, eta hala ere beti aukera bat zen. Azken muturreraino probatuko nuen.

Nire etxe txikian ganbara handi bat dago, liburuz gainezka betea. Hara sartu nintzen buru-belarri, eta ordubetez arakatu nuen. Denbora horren amaieran, txokolate koloreko eta zilarrez apaindutako liburuxka batekin atera nintzen. Irrikaz bilatu nuen lausoki gogoratzen nuen kapitulua. Bai, oso hipotesi urruna eta sinesgaitza zen, eta hala ere ezin nuen lasai egon egiaztatu arte ea benetan hala izan zitekeen. Berandu zen ohera joan nintzenean, biharamuneko lanaren zain, gogo biziz.

Baina lan hark etenaldi gogaikarri bat izan zuen. Ozta-ozta edan nuen goizeko lehen tea eta hondartzara abiatzear nintzela, Sussexeko Poliziako Bardle inspektorearen bisita jaso nuen — gizon sendo, trinko eta apur bat idi-itxurakoa, begi pentsakorrez hornitua, oraingoan kezka handiz begiratzen zidana.

“Badakit zure esperientzia izugarria dela, jauna,” esan zuen. “Hau ez da ofiziala, noski, eta ez du zertan hortik aurrera joan. Baina nahiko larri nabil McPherson auzi honetan. Kontua da: atxiloketa egin behar al dut, ala ez?”

“Ian Murdoch jaunaz ari zara?”

“Bai, jauna. Egia esan, beste inor ez dago kontuan hartzeko. Horixe da bakardade honen abantaila: aukera oso gutxira mugatzen gara. Hark egin ez badu, nork egin du?”

“Zer duzu haren aurka?”

Nik jarraitutako bide beretik ibili zen hura ere. Murdochen izaera eta haren inguruan zegoen misterioa aipatu zituen. Bere haserrealdien bortizkeria, txakurraren gertakarian ikusitakoa. McPhersonekin iraganean izandako liskarra, eta Bellamy andereñoarekiko haren arretak gaitzetsi izan zituela pentsatzeko arrazoiak. Nire argudio guztiak zituen, baina ez berririk, salbu eta Murdoch alde egiteko prestaketa guztiak egiten ari zela zirudiela.

“Zein izango litzateke nire egoera, hainbeste froga haren aurka izanda ihes egiten uzten badiot?” Gizon handiak, hotz eta geldo itxurako hark, buruhauste handia zuen.

“Pentsa ezazu,” esan nuen, “zure kasuak dituen hutsune funtsezko guztiak. Krimenaren goizean alibia frogatzeko moduan dago, segururik asko. Azken uneraino ikasleekin egon zen, eta McPherson agertu eta minutu gutxira gure atzetik agertu zen. Gainera, kontuan hartu ezinezkoa dela berak bakarrik halako eraso bat egitea bere pareko indarra duen gizon bati. Azkenik, zauri hauek eragiteko erabili zen tresnaren auzia dago.”

“Zer izan zitekeen, ba, ez bada zigorgailu edo zartailu malgu moduko bat?”

“Aztertu al dituzu markak?” galdetu nuen.

“Bai, ikusi ditut. Medikuek ere bai.”

“Baina nik oso arretaz aztertu ditut lupa batekin. Berezitasunak dituzte.”

“Zein dira, Holmes jauna?”

Nire idazmahaira hurbildu eta handitutako argazki bat atera nuen. “Hau da nire metodoa halako kasuetan,” azaldu nuen.

“Benetan sakon egiten dituzu gauzak, Holmes jauna.”

“Bestela ez nintzateke naizena izango. Orain, azter dezagun eskuineko sorbaldaren inguruan doan zauri-lerro hau. Ez al duzu ezer berezirik nabaritzen?”

“Ez nuke esango.”

“Argi dago intentsitate berekoa ez dela. Hemen odol-isuri txiki baten puntu bat dago, eta han beste bat. Antzeko seinaleak daude beheko beste marka honetan ere. Zer esan nahi du horrek?”

“Ez daukat ideiarik. Zuk bai?”

“Agian bai. Agian ez. Laster gehiago esan ahal izango dut. Marka hori zerk sortu duen zehazten duen edozerk asko lagunduko digu errudunarengana hurbiltzen.”

“Jakina, ideia zentzugabea da,” esan zuen poliziak, “baina alanbrezko sare gori bat bizkarrean jarri izan balitz, puntu markatuago hauek sareko gurutzaguneak lirateke.”

“Konparazio oso burutsua. Edo esango dugu agian oso zurruna den bederatzi adarreko zartailu bat, korapilo txiki eta gogorrekin?”

“Ene, Holmes jauna, uste dut asmatu duzula.”

“Edo agian bestelako kausa bat egon daiteke, Bardle jauna. Baina zure kasua ahulegia da atxiloketa egiteko. Gainera, baditugu azken hitz haiek — ‘Lehoiaren ilea’.”

“Pentsatu izan dut ea lan-”

“Bai, hori ere kontuan hartu dut. Bigarren hitzak Murdochhen antzik izango balu... baina ez zuen. Ia oihu batean esan zuen. Ziur nago ‘ilea’ zela.”

“Ez al duzu bestelako aukerarik, Holmes jauna?”

“Agian badut. Baina ez dut eztabaidatu nahi eztabaidatzeko zerbait sendoa izan arte.”

“Eta noiz izango da hori?”

“Ordubete barru — agian lehenago.”

Inspektoreak kokotsa igurtzi eta zalantzazko begiradaz begiratu zidan.

“Nahi nuke zure buruan zer dabilen ikusi, Holmes jauna. Agian arrantza-ontzi horiek dira.”

“Ez, ez, urrunegi zeuden.”

“Orduan, Bellamy eta haren seme handi hori izango dira? Ez ziren oso atseginak McPherson jaunarekin. Kalteren bat egin al zioten?”

“Ez, ez, ez nauzu aterako prest egon arte,” esan nuen irribarrez. “Orain, inspektore jauna, bakoitzak bere lana egin behar du. Agian eguerdian hemen elkartuko bagina...?”

Hortxe geunden, amaieraren hasiera izan zen etenaldi izugarria gertatu zenean.

Kanpoko atea kolpean ireki zen, pauso nahasiak entzun ziren korridorean, eta Ian Murdoch sartu zen gelara dardarka, zurbil, ilea nahastuta, arropak erabat desordenatuta, bere esku hezurtsuekin altzariei helduz zutik mantentzeko. “Brandy! Brandy!” hats eginez esan zuen, eta sofán erori zen kexuka.

Ez zegoen bakarrik. Atzetik Stackhurst etorri zen, txapelarik gabe eta arnasestuka, ia laguna bezain nahasita.

“Bai, bai, brandya!” oihukatu zuen. “Gizona azken arnasa ematear dago. Ia ezinezkoa izan zait hona ekartzea. Bidean bi aldiz konortea galdu du.”

Edalontzi erdi alkoholoz bete hark aldaketa harrigarria eragin zuen. Beso batean eutsita altxatu zen eta berokia sorbaldeetatik kendu zuen. “Jainkoarren! olio, opioa, morfina!” oihukatu zuen. “Edozer infernuzko min hau arintzeko!”

Inspektoreak eta biok oihu egin genuen ikustean. Han, gizonaren sorbalda biluzian zehar gurutzatuta, Fitzroy McPhersonen heriotza-markaren berdina zen marra gorri eta hanturazko sare-itxura bitxia ageri zen.

Mina, agerikoa zenez, ikaragarria zen, eta ez zen tokikoa bakarrik; izan ere, gaixoaren arnasa tarteka eteten zen, aurpegia beltz bihurtzen zitzaion, eta ondoren hatsaka ozenekin eskua bihotzera eramaten zuen, kopetan izerdi-tantak agertzen zitzaizkion bitartean. Edozein unetan hil zitekeen. Gero eta brandy gehiago isuri zioten eztarritik behera, dosi bakoitzak berriro bizira ekarriko balu bezala. Entsalada-olioz bustitako kotoi-zatiek min ikaragarria arintzen zutelako zirudien zauri bitxi haietan. Azkenean, burua astun erori zitzaion kuxinaren gainera. Natura agortuak bere azken indar-biltegiak hartu zuen babes. Erdi lo, erdi konorte-galera zen, baina gutxienez minik gabeko egoera bat.

Ezinezkoa izan zen galdekatzea, baina haren egoera egonkorra zela ziurtatu bezain laster, Stackhurst niregana itzuli zen.

“Ene Jainkoa!” oihukatu zuen. “Zer da hau, Holmes? Zer da hau?”

“Non aurkitu duzu?”

“Hondartzan, behean. McPherson gizajoa hil zen toki berean. Gizon honen bihotza McPhersonena bezain ahula izan balitz, ez litzateke hemen egongo. Behin baino gehiagotan uste izan dut hil zela hona ekartzen nuen bitartean. The Gables urrunegi zegoen, eta zuregana etortzea erabaki dut.”

“Hondartzan bertan ikusi duzu?”

“Labarraren gainean nindoan paseoan, haren oihua entzun dudanean. Uraren ertzean zegoen, mozkor baten moduan kulunkaka. Behera korrika jaitsi, arropa batzuk gainera bota, eta gora ekarri dut. Mesedez, Holmes, erabili zure ahalmen guztiak eta ez aurreztu ahaleginik leku honetatik madarikazio hau kentzeko, bizitza jasanezina bihurtzen ari baita. Zure mundu osoko ospearekin, ezin duzu ezer egin gure alde?”

“Uste dut baietz, Stackhurst. Zatoz nirekin orain! Eta zu ere, inspektore jauna, zatoz! Ea ezin dugun hiltzaile hau zure eskuetara eraman.”

Gizon konorte gabea nire etxe-koanderearen ardurapean utzita, hirurok behera joan ginen aintzira hilgarriraino. Legar gainean eskuoihal eta arropa pila txiki bat zegoen, zauritutako gizonak utzia. Poliki-poliki uraren ertza inguratu nuen, nire lagunak ilaran atzetik nituela. Putzuaren zatirik handiena nahiko sakonera gutxikoa zen, baina labarraren azpian, hondarra zulotuta zegoen tokian, lau edo bost oin sakon zegoen. Hara joango litzateke igerilari bat berez, ur garden eta berde ederra baitzen, kristala bezain garbia. Harkaitz-lerro bat zegoen gainetik, labarraren oinarrian, eta hortik gidatu nituen, azpiko sakonerara irrika biziz begiratu.

Putzu sakonen eta bareenaren parera iritsi nintzenean, nire begiek bilatzen ari ziren hura antzeman zuten, eta garaipen-oihu bat egin nuen.

“Cyanea!” oihukatu nuen. “Cyanea! Hara hor Lehoiaren ilea!”

Seinalatu nuen objektu bitxi hark, benetan, lehoi baten ile-motzetik erauzitako masa nahasi baten itxura zuen. Harkaitz-apal baten gainean zegoen, ur azpian hiru oin ingurura; izaki arraro bat zen, dardarka eta kulunkaka, iletsua, bere ile horixken artean zilarrezko marrak zituena. Astiro, astun, zabaldu eta uzkuratzen zen.

“Nahikoa kalte egin du. Bere egunak amaitu dira!” oihukatu nuen. “Lagundu, Stackhurst! Amaitu dezagun hiltzaile hau betiko.”

Harri handi bat zegoen apalaren gainean, eta bultzatu genuen, uretara zarata handiz erori zen arte. Uhinek baretu zirenean, azpiko apalean pausatuta geratu zela ikusi genuen. Mintz horixka baten ertza mugitzen zen oraindik, gure biktima azpian zegoela adieraziz. Substantzia koipetsu lodi bat irteten zen harri azpitik, ura zikinduz eta poliki-poliki gainazalera igotzen.

“Hau bai harrigarria!” oihukatu zuen inspektoreak. “Zer zen hori, Holmes jauna? Hemen jaio eta hazia naiz, baina ez dut sekula halakorik ikusi. Ez da Sussexekoa.”

“Hobe Sussexentzat,” erantzun nuen. “Baliteke hego-mendebaldeko haizeak ekarri izana. Zatozte biok nire etxera, eta itsas arrisku berarekin topo egin zuen baten esperientzia izugarria kontatuko dizuet.”

Nire ikasgelara iritsi ginenean, Murdoch nahikoa suspertua zegoen esertzeko. Burua nahastuta zuen, eta tarteka minaren krisialdi gogorrek astintzen zuten. Hitz apurtuetan azaldu zuen ez zekiela zer gertatu zitzaion, bat-batean min ikaragarriak sentitu zituela eta ahalegin handia egin behar izan zuela ertzeroa iristeko.

“Hona hemen liburu bat,” esan nuen liburuxka hartuz, “betiko ilun geratu zitekeen auzi honi lehen argia eman ziona. Out of Doors da, J. G. Wood behatzaile ospetsuak idatzia. Wood bera ia hil zen izaki gaizto honekin topo egitean, eta horregatik idatzi zuen hain ezagutza sakonarekin. Cyanea capillata da gaizkile honen izen osoa, eta bizitzarentzat kobra baten hozkadaren bezain arriskutsua izan daiteke, eta are mingarriagoa. Labor emango dizuet pasarte hau.”

“Bainulariak ikusten badu masa biribil eta solte bat, kolore arre-horixkako mintzez eta zuntzez osatua, lehoi baten ile-sorta handi eta zilar-paperaren antzekoa, kontuz ibili dadila, izan ere, hau da ziztatzaile beldurgarria, Cyanea capillata.’ Ezin al da gure lagun iluna argiago deskribatu?”

Jarraian, Kenteko kostaldean igerian zebilela izan zuen topaketa kontaktzen du. Izakiak ia ikusezinak ziren hariak igortzen zituela zioen, berrogeita hamar oineraino, eta eremu horren barruan zegoen edonor heriotza-arriskuan zegoela. Distantziazatik ere, Woodengan ia hilgarria izan zen eragina. “Hari ugariak marra gorrixka arinak eragin zizkidaten azalean, eta hurbiletik begiratuta puntu edo pustula txikietan bihurtzen ziren, puntu bakoitza nerbioetan barrena sartzen zen orratz gorri batez kargatua balitz bezala.”

Tokiko mina, azaldu zuenez, sufrimenduaren zatirik txikiena besterik ez zen. “Minek bularrean barrena zeharkatzen ninduten, bala batek jotakoaren moduan eroraraziz. Taupadak gelditzen ziren, eta gero bihotzak sei edo zazpi jauzi ematen zituen, bularretik kanpora atera nahiko balu bezala.”

“Ia hil zuen, nahiz eta ozeano nahasian egon eta ez bainu-putzu bateko ur bare eta estuetan. Dioenez, ia ezin izan zuen bere burua ezagutu gero, hain zuri, zimurtu eta zimeldu baitzizaion aurpegia. Brandy edan zuen, botila oso bat, eta badirudi horrek salbatu ziola bizitza. Hor duzu liburua, inspektore jauna. Zure esku uzten dut, eta ezin izango duzu zalantzan jarri McPherson gizajoaren tragediaren azalpen osoa ematen duela.”

“Eta bide batez ni errugabetzen nau,” esan zuen Ian Murdochek irribarre mingots batekin. “Ez zaituztet erruduntzat jotzen, inspektore jauna, ezta zu ere, Holmes jauna, zuen susmoak naturalak baitziren. Badirudi nire atxiloketaren bezperan bakarrik garbitu dudala nire izena, nire lagun gizajoaren patu bera partekatuz.”

“Ez, Murdoch jauna. Jada arrastoaren gainean nengoen, eta uste nuen bezain goiz atera izan banintz, agian esperientzia ikaragarri honetatik libratuko zintudan.”

“Baina nola jakin zenuen, Holmes jauna?”

“Irakurle amorratua naiz, eta xehetasun txikienezako oroimen berezi samarra dut. ‘Lehoiaren ilea’ esamolde hark nire burua jazarri zuen. Banekien nonbait ikusia nuela, testuinguru arraro batean. Ikusi duzunez, izakia primeran deskribatzen du. Ez dut zalantzarik uretan flotatzen ari zela McPhersonen ikusi zuenean, eta esaldi hori izan zela heriotza eragin zion izakiari buruzko abisua emateko izan zuen modu bakarra.”

“Orduan, ni behintzat errugabe nago,” esan zuen Murdochek, poliki-poliki altxatuz. “Azalpen batzuk eman behar ditut, badakit zein norabidetan ibili zareten ikerketan. Egia da andre hau maite nuela, baina nire lagun McPherson aukeratu zuen egunetik aurrera nire desio bakarra haren zorientasuna laguntzea izan zen. Pozik nengoen alde batera geldituta eta bien arteko bitartekari lana eginez. Askotan eramaten nituen haien mezuak, eta haien konfiantzan nengoelako, eta bera hain maite nuelako, presaka joan nintzen nire lagunaren heriotzaren berri ematera, beste norbaitek modu hotzago eta bortitzago batean jakinarazi aurretik. Berak ez zizuen gure harremanaren berri eman, jauna, desadostuko zinelakoan eta nik ondorioak jasan nitzakeelako. Baina zure baimenarekin, The Gablesera itzultzen saiatuko naiz, ohea oso ondo etorriko baitzait.”

Stackhurstek eskua luzatu zion. “Gure nerbioak oso tenkatuta egon dira,” esan zuen. “Barkatu gertatutakoa, Murdoch. Etorkizunean hobeto ulertuko dugu elkar.” Elkarrekin atera ziren,

besoak lotuta, adiskidetasunez. Inspektorea geratu zen, niregana begira isilik, bere idi-antzeko begiekin.

“Ba, egin duzu!” oihukatu zuen azkenean. “Zure berri irakurri nuen, baina ez nuen sinesten. Harrigarria da!”

Burua astintzera behartuta egon nintzen. Halako laudorioak onartzea nire estandarrak apaltzea litzateke.

“Hasieran motel ibili nintzen — errudun motela. Gorpua uretan aurkitu izan balute, nekez egingo nuen huts. Eskuoihalak nahasi ninduen. Gizajoak ez zuen bere burua lehertzeko astirik izan, eta horregatik nik pentsatu nuen ez zela uretan egon. Orduan, zergatik etorriko zitzaidan burura uretako izaki baten eraso? Hor egin nuen huts. Tira, tira, inspektore jauna, askotan zirikatzen zintuztedan zuek, poliziako jaunak, baina Cyanea capillatak ia mendekua hartu zuen Scotland Yarden izenean.”